

The Honorable John Kerry
Secretary of State
2201 C Street NW
Washington, DC 20520

Шановний Державний секретар США п.Джон Керрі,

Русинські громадські організації Закарпатської області в Україні знають Вас як людину і впливового політика, який багато сприяв вирішенню важливих проблем сучасності. Ми сподіваємось на Вашу допомогу. Ми – карпатські русини, що є корінним етносом, який споконвіку населяє території Карпатського регіона у самому центрі Європи. Ми також нащадки та земляки багатьох з тих, хто полишив нашу Батьківщину в пошуках праці та виїхав до США; окремі з них або їх діти стали відомими громадянами США, залишаючись також русинами. Достатньо згадати, наприклад, американського письменника Томаса Белла, героя Іво Джима Майкла Странка, відомого астронавта Томаса Девіда Джонса, або ж митця Енді Варгола...

Більшість карпатських русинів з причин гео-політичних трансформацій після Другої світової війни опинились у складі УРСР, далі – Української держави, де національність «русин» ніколи не визнавалася.

Вже понад два десятиліття, з часу реформ останнього Президента СРСР М. Горбачова та утворення незалежної Української держави у 1991 році, карпатські русини системно та наполегливо вимагають від Української держави **визнання своєї національності.**

Результатом багаточисленних звернень закарпатських громадських організацій та європейських і світових інституцій до влади України, а також до місцевої влади в Ужгороді стали рішення Закарпатської обласної ради. Так, обласна рада 14 вересня 2006 року своїм рішенням «Про врегулювання проблем русинської спільноти» (№ 119) звернулась до Президента України, Верховної Ради України, Кабінету міністрів України з пропозицією офіційного визнання національності «русин». Не отримавши позитивної

відповіді, Закарпатська обласна рада 7 березня 2007 року своїм рішенням «Про визнання національності «русин»» (№ 241) вирішила: 1) «визнати на території Закарпатської області національність «русин»» та 2) «звернутись до Верховної Ради України з проханням визнати національність «русин» на законодавчому рівні». **Вирішення русинського національного питання українською владою блокується.**

Натомість у зв'язку із набуттям чинності Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» (№ 802-IV від 15 травня 2003 р.) положення Хартії стало застосовуватися в Україні до 13-ти «регіональних» мов, а фактично до російської мови та до 12-ти «регіональних» мов, серед яких русинська мова не згадувалася. Децю пізніше, у 2010 році, за внесенням народного депутата О. Голуба (фракція комуністів) у Верховній Раді було зареєстровано законопроект «Про внесення доповнення до Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин»» (Вх. № 7185 від 30.09.2010 р.), яким передбачалося доповнити перелік «регіональних мов» також русинською мовою. Законопроект було відхилено, він не набув чинності.

Деякий час по тому у Верховній Раді було зареєстровано законопроект «Про засади державної мовної політики» (№ 9073 від 26.08.2011 р.), ініційований народними депутатами від правлячої Партії регіонів Сергієм Ківаловим та Вадимом Колесніченком. 3 липня 2012 року Верховна Рада у другому читанні прийняла цей закон, а 8 серпня 2012 року Президент України В. Янукович затвердив його. У Законі України «Про засади державної мовної політики» (№ 5029-VI) визначені охоронні заходи для збереження та розвитку російської мови та ще 17-ти «регіональних» мов, у т.ч. русинської мови.

Таким чином, дія закону України «Про засади державної мовної політики» та відсутність визнання русинської національності в державі призвели до юридичного курйозу: **в Україні визнається побутування**

русинської мови, але при цьому не визнана національність її носіїв!

Напередодні Всеукраїнського перепису населення, який в Україні передбачається провести у 2013 році, русинську громадськість насторожує усталена традиція підготовки щоразу оновленого Переліку національностей для визначення на його підставі офіційних результатів чергового перепису, і це тому що **в Україні не існує жодного нормативно-правового акта, який би містив перелік національностей, визнаних в Україні.** За традицією, напередодні Всеукраїнського перепису населення Державний комітет статистики (Держкомстат) на підставі рекомендації Національної академії наук України (НАНУ) визначає академічну установу, до функцій якої входить вивчення національно-етнічної структури населення держави. Саме ця академічна установа має розробити перелік національностей в Україні для визначення офіційних результатів чергового Всеукраїнського перепису населення, що у свою чергу, створює можливість фальсифікації результатів перепису. Так, у 2001 році під час Всеукраїнського перепису населення такий варіант «переліку національностей та мов» підготував Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Згідно тодішніх висновків цієї академічної установи, в Україні не існує національності «русин» та відповідно не існує «русинської мови»; русинів віднесено до субетносу українського народу, а їх мову визнано одним із діалектів української мови.

Згідно інформацій Міністерства юстиції України, для визначення офіційних результатів Всеукраїнського перепису населення 2013 року Перелік національностей та мов доручено розробити Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. Цей перелік має бути узгоджений із чинним Законом України «Про засади державної мовної політики», який визначив перелік регіональних мов у державі та серед інших визнає русинську мову як «регіональну мову» в Україні.

Виникає логічне запитання: на основі чого – національності чи мови

– будуть визначені офіційні результати перепису карпатських русинів в Україні? На підставі «неіснуючої для офіційного Києва національності» русинів віднесуть до українського етносу, а як носіїв русинської мови – до русинського етносу?!

Нарешті, ще раз повертаючись до Закону України «Про засади державної мовної політики» від 8 серпня 2012 р., яким вперше за останнє двадцятиліття офіційно визнано побутування в Україні русинської мови (окремо від української), русинська громадськість усвідомлює, що статус русинської мови як регіональної, хоча й важливий інструмент збереження мови, є другорядним у відношенні до факту визнання русинської національності. **Без визнання в Україні русинської національності положення щодо функціонування русинської мови не вдасться реалізувати, вони залишаться благими намірами на папері.**

Багато хто з експертів заявляє, що положеннями чинного Закону України «Про засади державної мовної політики» зможуть скористатись насамперед представники російської громади в Україні, саме в її інтересах і розроблявся цей закон.

Крім того, у суспільстві немає впевненості у тому, що Закон України «Про засади державної мовної політики» у нинішній його редакції протримається достатньо довго. Головна причина – намагання ревізувати його з боку різних, інколи антагоністичних, суспільних груп та партій. Справа у тому, що введення Закону у дію викликало хвилю протестів національно орієнтованої української опозиції, яка вбачає у цьому Законі не тільки наступ на позиції державної мови, але й звинувачує у цьому національні меншини, що стало одним із джерел посилення у державі ксенофобії, у т.ч. русинофобії. Першими про можливість ревізії Закону, як це не дивно, заговорили представники влади. Одночасно із введенням Закону в дію у серпні 2012 року Президент України В. Янукович на зустрічі з інтелігенцією у Форосі запропонував створити комісію, яка визначить

перелік поправок до Закону. За його дорученням при Кабінеті міністрів створена робоча група щодо внесення змін до цього закону. /Свої бачення необхідності ревізії Закону висловили також спікер Верховної Ради Володимир Рибак, прем'єр Микола Азаров тощо. Навіть останні коментарі розробників цього Закону передбачають суттєву його ревізію: як заявив депутат В. Колесніченко, введений у дію закон є лише проміжною ланкою і у майбутньому статус російської мови в Україні буде вищим, ніж статус інших регіональних мов або мов меншин.

Нарешті, створена Президентом України при Кабінеті міністрів робоча група вже озвучила у загальних рисах зміст поправок до Закону. Ці поправки вже підготовлені для подання на розгляд Верховній Раді, вони вносять радикальні зміни у розуміння суті цього Закону. Згідно з законопроектом, національна меншина може розраховувати на державну підтримку лише у випадку, якщо на певній адміністративній території проживає не менше 30% носіїв цієї мови (у Законі зараз – 10%). Тобто якщо згідно із Законом 10% від загальної чисельності жителів на окремих територіях могли мати представники хоча б 7 із 17-ти регіональних мов та представники російської громади, то у світлі пропонованих поправок Закон ніяким чином не буде захищати жодну з національних меншин, а буде діяти виключно на користь російської мови.

Окремою поправкою робоча група при Кабінеті міністрів пропонує вилучити з переліку регіональних мов та мов меншин України русинську мову! Тобто на голосування у Верховній Раді буде винесено, фактично, позбавлене глузду недемократичне питання: чи є в Україні русини – носії русинської мови?! Виникає закономірне запитання: чи не станеться так, що Верховна Рада, яка за 22 роки так і не спромоглася визнати в Україні національність «русин», своїм рішенням визнає неіснуючою в Україні також й русинську мову?! Відповідальність за цей крок несуть як провладна Партія регіонів, так і опозиційні партії, які з власних міркувань зробили «русинську мову» у парламенті заручницею своїх політичних баталій.

Якщо русинська мова буде вилучена з переліку регіональних мов та мов меншин України, і це станеться напередодні Всеукраїнського перепису населення 2013 року, то участь етнічних русинів – жителів Закарпатської області (а це 70% від загальної кількості населення області, або бл. 850 тис. жителів) у такому переписі втрачає будь-який сенс, а офіційні результати перепису апріорі треба визнати сфальсифікованими і недемократичними та такими, що закріплюють на практиці сталінські методи гноблення народів!

Звертаємось до Вас з проханням зупинити порушення прав карпаторусинського народу в Україні, вимагати від української влади визнання русинської національності!

З повагою до Вас –

Голова правління Закарпатського обласного благодійного фонду
«Русинська школа» Валерій Паדיак, *к.ф.н.*

Голова правління Ужгородського Товариства карпатських русинів
Юрій Думнич, *к.м.н.*

*в Ужгороді,
23 лютого 2013 р.*

Контакт:

вул. Гагаріна 14/3
Ужгород
Україна 88006
Моб. 050-3726210
radiak.valeri@gmail.com